

Kurz: **Němčina pro začátečníky** (aneb Gramatika pro přežití)

LEKCE 12: Minulý čas - perfektum pravidelných a nepravidelných sloves

Obsah:

1. Slovesa - kategorie - které už známe?
2. Minulý čas - porovnání préterita a perfekta
3. Perfektum
  - a. I. Kdy použít pomocná slovesa sein a haben?
  - b. II. Jak se tvoří příčestí minulé (Partizip II)
    - i. Pravidelná slovesa
    - ii. Nepravidelná slovesa
    - iii. Slovesa s odlučitelnou předponou
    - iv. Slovesa s neodlučitelnou předponou
    - v. Slovesa končící -ieren
    - vi. Modální slovesa
4. Shrnutí

Cíl:

Naučíš se tvořit Perfektum pravidelných a nepravidelných sloves, včetně správného použití pomocných sloves haben a sein. Zvládneš rozlišovat Perfektum a Préteritum. Seznámíš se s Perfektem u modálních sloves a s pravidly pro slovesa s předponami. Procvičíš tvoření Perfekta ve větách a jejich překlad do češtiny.

1. SLOVESA

- určujeme u nich 5 slovesných kategorií: **osoba**, **číslo**, **čas**, **způsob**, **slovesný rod**:

Osoba (Person)	ich	du	er, sie, es	wir	ihr	sie, Sie
-----------------------	-----	----	-------------	-----	-----	----------

Číslo (Numerus)	jednotné (Singular)	množné (Plural)
------------------------	---------------------	-----------------

Čas (Tempus)					
					
předminulý	minulý		přítomný	budoucí	
Plusquamperfekt	🍊 Perfekt	👉 Präteritum	👉 Präsens	🍊 Futur I	Futur II
<i>Ich hatte ein Buch gelesen.</i> (Přečetla jsem knihu.)	<i>Ich habe ein Buch gelesen.</i> (Přečetla jsem knihu.)	<i>Ich las ein Buch.</i> (Četla jsem knihu.)	<i>Ich lese ein Buch.</i> (Čtu knihu.)	<i>Ich werde ein Buch lesen.</i> (Budu číst knihu.)	<i>Ich werde ein Buch gelesen haben.</i> (Budu mít knihu přečtenou.)

Způsob (Modus)	👉 oznamovací (Indikativ)	👉 podmiňovací (Konjunktiv)	rozkazovací (Imperativ)
	<i>Ich lese ein Buch.</i> (Čtu knihu.)	<i>Ich würde ein Buch lesen.</i> (Přečetla bych si knihu.)	<i>Lies ein Buch!</i> (Přečti knihu!)

Rod (Genus Verbi)	👉 činný (Aktiv)	trpný (Pasiv)
--------------------------	-----------------	---------------

2. MINULÝ ČAS - POROVNÁNÍ PRÉTERITA A PERFEKTA

Zkus přeložit následující věty. Je mezi nimi nějaký významový rozdíl?

Préteritum: Ich **hatte** Fieber.

Perfektum: Ich **habe** Fieber **gehabt**.

PRÉTERITUM

- v písemném projevu, literatuře
- často u pomocných sloves **haben** a **sein** a **modál. sloves**:
*Ich **war** krank. Ich **konnte** nicht arbeiten.*
Byl jsem nemocný. Nemohl jsem pracovat.
- tvoříme změnou tvaru slovesa (*haben* → *hatte*)

PERFEKTUM

- v mluveném projevu → častější
- neformální psaní (email)
- u dokončené činnosti v minulosti, která má vztah k současnosti: *Ich **habe** das Geschenk **gekauft**.* - Dárek jsem koupila a je koupen.
- tvoříme: *haben/sein* + příčestí minulé

Préteritum se v němčině používá hlavně v psaném jazyce, zatímco perfektum převládá v mluveném jazyce. Oba časy však vyjadřují minulý děj a liší se především ve svém formálním nebo neformálním užití a tím, jak je tvoříme.

3. PERFEKTUM - MINULÝ ČAS SLOŽENÝ

Perfektum je složený čas tvořený:

pomocným slovesem **haben** nebo **sein** + **příčestí minulé** (=Partizip II)

↪ **ge** + *kmen slovesa* + **-t/-en**

Cvičení 1 - Podtrhni v rozhovoru všechny tvary perfekta. Např. **haben... gemacht**.

Mia: Hallo, Anna! Wie geht es dir?

Anna: Hallo, Mia! Mir geht es gut. Ich habe gestern nichts gemacht. Und was hast du gemacht?

Mia: Ich bin früh aufgestanden, bin in die Stadt gefahren und habe viele Sachen organisiert. Am Nachmittag habe ich eine Freundin besucht.

Anna: Wau! Ich habe gestern lange geschlafen. Den ganzen Tag habe ich auf dem Sofa gelegen.

Mia: Ich habe mein Zimmer aufgeräumt und habe für meine Familie gekocht.

Anna: Ah! Ich habe nur ferngesehen. Ich war so müde.

Mia: Ich bin abends spazieren gegangen. Das Wetter war so schön.

Řešení cv. 1:

habe gemacht

hast gemacht

bin aufgestanden

bin gefahren

habe organisiert

habe besucht

habe geschlafen

habe gelegen

habe aufgeräumt

habe gekocht

habe ferngesehen

bin gegangen

? Zůstávají pomocná slovesa ve stejném tvaru?

? Jsou všechna příčestí minulá tvořena podle vzoru s ge+?

? Mají všechna příčestí stejnou koncovku?

? Kde stojí všechna příčestí minulá ve větách?

I.

KDY V PERFEKTU POUŽÍT POMOCNÉ SLOVESO SEIN A KDY HABEN?

Sein vždy u sloves (jedno jestli pravidelných nebo nepravidelných):

- vyjadřují pohyb z místa na místo** - *fahren (jet), kommen (přijít, pocházet), schwimmen (plavat)*
platí i pro pravidelná slovesa: reisen (cestovat), klettern (lézt)
- změnu stavu** - *sterben (zemřít), einschlafen (usnout)*
- !** *bleiben (zůstat), passieren (stát se), gelingen (podařit se)*

Haben u většiny pravidelných sloves (vyjma bodu a)) a všech ostatních nepravidelných sloves 😎

👉 Příčestí minulé (i s pomocným slovesem) u nepravidelných sloves se většinou učíme z paměti, stejně jako jejich tvar v préteritu. Kdybychom si nevěděli rady, slovník je náš pomocník 😊

https://slovník.seznam.cz/preklad/nemecky_cesky/schwimmen

<https://slovníky.lingea.cz/nemecko-cesky/schwimmen>

Cvičení 2 - Přiřaď sloveso do správného sloupce. Bude v perfektu se pomocným slovesem sein nebo haben?

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pmygn5iva24>

aufstehen (vstát)	einschlafen (usnout)
einladen (pozvat)	bleiben (zůstat)
essen (jíst)	reisen (cestovat)
wandern (chodit po horách)	fliegen (letět)
bekommen (dostat)	trinken (pít)
ausgehen (vyjít si)	verstehen (rozumět)
nehmen (vzít)	finden (najít)
schlafen (spát)	sterben (zemřít)

Cvičení 3 - Dopiš do věty správné pomocné sloveso. Haben nebo sein?

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pbtv3v6kt24>

Čekal jsi dlouho?	___ du lange gewartet?
Včera šel do kostela. Er	___ gestern in die Kirche gegangen.
Kdy jste přišli?	Wann ___ ihr gekommen?
Odf středy nekouřila.	Seit Mittwoch ___ sie nicht geraucht.
Co se ti stalo?	Was ___ dir passiert?
Předevěřím jsme zůstali doma.	Vorgestern ___ wir zu Hause geblieben.
Napadlo vás něco?	___ euch etwas eingefallen?
Adam und Eva spali jen dvě hodiny.	Adam und Eva ___ nur zwei Stunden geschlafen.
Jeli osm hodin vlakem.	Sie ___ acht Stunden mit dem Zug gefahren.
Řídila jsem firemní auto.	Ich ___ den Firmenwagen gefahren.

II. JAK SE TVOŘÍ PŘÍČESTÍ MINULÉ?

- vždy stojí ve větě oznamovací i tázací **na konci věty**
- **může mít různou podobu** ve většině případů: **ge** + **kmen slovesa** + koncovka **-t/ -en**
- tvoříme jej podle **určitých pravidel**, podle typu slovesa:

A) Pravidelná slovesa

haben + **ge + kmen slovesa** **-(e)t**
habe gemacht ⇨ (machen → mach)

Př. *Ich **habe** nichts **gemacht**.* *Nic jsem nedělal.*
*Was **hast** du gestern **gekocht**?* *Co jsi včera vařil?*
***Hast** du gestern Sport **gemacht**?* *Dělal jsi včera sport?*

Cvičení 4 - Utvoř z následujících sloves příčestí minulé. Ústně.

a) wohnen (bydlet) →	d) kaufen (kupovat) →
b) spielen (hrát) →	e) lernen (učit se) →
c) sagen (říkat) →	f) arbeiten (pracovat) →

Cvičení 5 - Doplně do vět příčestí minulé pravidelných sloves. Přelož.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pp9vzpzj524>

Ich habe gestern meine Hausaufgaben _____ . (machen)

Er hat am Wochenende Fußball _____ . (spielen)

Wir haben viele neue Wörter _____ . (lernen)

Ihr habt die Tische und Stühle _____ . (putzen)

Sie hat mir eine Nachricht _____ . (schicken)

Wir haben am Nachmittag lange _____ . (arbeiten)

Hast du den Brief schon _____ ? (schicken)

Meine Familie ist oft in den Bergen _____ . (wandern)

Er hat den Computer sofort _____ . (starten)

Sie haben den ganzen Abend in der Bar zusammen _____ . (tanzen)

B) Nepravidelná slovesa

haben/sein	+	ge + kmen slovesa -en/ -t
habe		gesehen ⇨ (sehen → <u>seh</u>)
habe		ge <u>sprochen</u> → často změna kmen. samohlásky e→o, i→u, ei→ie, a→u, ie→o...
habe		gedacht ¹
bin		gefahren

Př. Ich **habe** Anna am Samstag **gesehen**. Annu jsem viděla v sobotu.
Hat Paul mit dir **gespr**ochen? Mluvil s tebou Paul?
Wer **hat** das **gedacht**? Kdo si to myslel?
Wir **sind** in die Alpen **gefahren**. Jeli jsme do Alp.

Cvičení 6 - Vyber správný infinitiv k příčestí minulému.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=po6cwneft24>

sprechen	trinken	finden	essen	nehmen
gehen	vergessen	schreiben	kommen	
singen	entscheiden	schwimmen		

- wir haben gefunden _____
- sie haben geschrieben _____
- er ist geschwommen _____
- ihr habt vergessen _____
- sie haben gegessen _____
- sie hat gesungen _____
- du bist gegangen _____
- wir haben gesprochen _____
- er ist gekommen _____
- ich habe getrunken _____
- wir haben genommen _____
- sie hat sich entschieden _____

¹ U sloves denken (myslet), nennen (jmenovat), bringen (přinést), rennen (běžet), wissen (vědět), kennen (znát), senden (poslat) = Mischverben: kombinují vlastnosti pravidelných a nepravidelných sloves.

Přehled tvarů perfekta vybraných sloves

CZ	DE	Perfektum
najít	finden	h. gefunden
psát	schreiben	h. geschrieben
mluvit	sprechen	h. gesprochen
jíst	essen	h. gegessen
pít	trinken	h. getrunken
jít	gehen	i. gegangen
přijít, pocházet	kommen	i. gekommen
vidět	sehen	h. gesehen
zapomenout	vergessen	h. vergessen
vzít	nehmen	h. genommen
rozhodnout se	sich entscheiden	h. sich entschieden

Tabulka/ přehled neprav. sloves:

<https://www.nepravidelnaslovesa.cz/nepravidelna-slovesa-nemcina/tabulka/>

Cvičení 7 - Pravidelné nebo nepravidelné sloveso? Dopiš do vět správný tvar perfekta.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=p8ajzf25t24>

Mluvila jsem s ním. Ich ____ mit ihm _____. (sprechen)
 Řekla pravdu. Sie ____ die Wahrheit _____. (sagen)
 Díval se dlouho z okna. Er ____ lange aus dem Fenster _____. (schauen)
 Viděli jsme včera odpoledne duhu.
 Wir ____ gestern Nachmittag einen Regenbogen _____. (sehen)
 Dostal jsi dárek? ____ du ein Geschenk _____. (bekommen)
 Karl a Maria se vrátili domů včera pozdě.
 Karl und Maria ____ gestern spät nach Hause _____. (kommen)
 Kolik let jste žili v Itálii? Wie viele Jahre ____ ihr in Italien _____. (leben)
 Moji prarodiče zemřeli před pěti lety.
 Meine Großeltern ____ vor fünf Jahren _____. (sterben)

C) Slovesa s odlučitelnou předponou

Př. Ich **bin** früh **aufgestanden**. Vstala jsem brzy.
Mia **hat** ihr Zimmer **aufgeräumt**. Mia si uklidila pokoj.

haben/sein + **předpona** - **ge** + kmen slovesa -en/ -t

U sloves s odlučitelnou předponou se ge- vkládá mezi předponu a kmen slovesa.

“GE-” SE U PŘÍČESTÍ NEDÁVÁ: ↓

D) Slovesa s neodlučitelnou předponou

→ be- , ge-, ent- , emp-, er-, ver-, zer-, miss-

Př. Ich **habe** meine Schlüssel **vergessen**. Zapomněl jsem své klíče.
Hat es Aleš nicht **verstanden**? Aleš tomu nerozuměl?
Das Glas **ist zerbrochen**. Sklenice se rozbila.

haben/sein + **ge-** + kmen slovesa -en/ -t

Cvičení 8 - Dopiš do vět správný tvar příčestí minulého u sloves s odlučitelnou či neodlučitelnou předponou. U nepravidelných sloves si pomoz si nápovědou.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pv4024xzc24>

Nápověda:

gestanden	gesehen
gekommen	geladen
gerufen	gegangen

Er ist heute früh um sieben Uhr _____. (aufstehen - vstát)
Wir haben die Aufgabe nicht gut _____. (verstehen - rozumět)
Gestern bist du mit uns ins Kino _____. (mitkommen - jít s)
Ich habe meine Mutter am Wochenende _____. (anrufen - zavolat)
Die Tür habe ich hinter mir _____. (zumachen - pravidelné sl. - zavřít)
Habt ihr gestern Abend noch schnell _____? (einkaufen - pravidelné sl.- nakoupit)
Hat deine Oma schon das Auto _____? (verkaufen - prodat)
Sie hat den ganzen Tag lang _____. (fernsehen - dívat se na televizi)
Ich habe meinen Rucksack _____. (auspacken - pravidelné sl. - vybalit)
Meine Eltern haben noch keine Geschenke _____. (verpacken - pravidelné sloveso-
zabalit)
Wir haben unsere Freunde zur Party _____. (ein/laden - pozvat)
Am Samstag bin ich mit meinen Freunden in die Stadt _____. (ausgehen - vyjít si)
Er hat sein Zimmer am Wochenende _____. (auf/räumen - pravidelné sl. - uklidit)

GE- SE U PŘÍČESTÍ NEDÁVÁ: ↓

E) Slovesa končící na -ieren (pravidelná slovesa)

Př. *Ich habe an der Uni studiert.*

Studovala jsem na Univerzitě.

Hat er mit seiner Mutter telefoniert?

Telefonoval se svou matkou?

haben + **ge** + kmen slovesa -t

Cvičení 9 - Dopiš do vět správný tvar příčestí minulého.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pd9e2gg7j24>

Telefonovala jsem s ním včera večer. Ich habe mit ihm gestern Abend ____ . (telefonieren)

Opravili jsme naše auto.

Wir haben unser Auto _____. (reparieren)

Trénovali jsme každý den.

Wir haben jeden Tag _____. (trainieren)

Vyzkoušela jsem nový recept.

Ich habe ein neues Rezept _____. (ausprobieren)

Měl jsi dobrý den?

Hast du einen guten Tag _____? (haben)

Zkopírovala ten dokument?

Hat sie das Dokument _____? (kopieren)

F) Pomocná slovesa

Infinitiv	Préteritum	Perfektum
sein – být	war	ist gewesen
haben – mít	hatte	hat gehabt
werden – stát se	wurde	ist geworden

G) Modální slovesa (okrajově)

Př. Ich **habe** das **gekonnt**.

Uměla/mohla jsem to.

X

častější je **préteritum**: Ich **konnte** das nicht.

! Er **hat** das machen **müssen**. Musel to udělat.

haben + **ge** + **kmen slovesa bez přehlásky** -t

! V případě, že je ve větě vedle modálního ještě jedno významové sloveso, zůstávají obě slovesa v infinitivu. Modální sloveso stojí na konci věty.

Infinitiv	Perfekt
können (umět, moci)	h. gekonnt
müssen (muset)	h. gemusst
mögen (mít rád) (möchten)	h. gemocht
dürfen (smět, moci)	h. gedurft
sollen (mít povinnost)	h. gesollt
wollen (chtít)	h. gewollt

Cvičení 10 - BONUS. Dopiš do vět správný tvar příčestí minulého u modálních sloves.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=p78hz0utc24>

Ich habe diese schwierige Aufgabe nicht _____. *Neuměla jsem tento obtížný úkol.*

Er hat die Wahrheit sagen _____. *Musel říct pravdu.*

Wir haben leider nicht länger bleiben _____. *My jsme bohužel nesměli déle zůstat.*

Sie hat ihre Meinung ändern _____. *Chtěla změnit svůj názor.*

Warum hast du das so gut reparieren _____? *Jakto, že jsi to dovedl (uměl) tak dobře opravit?*

Ich habe mein Bestes tun _____. (muset) *Musela jsem dělat to nejlepší.*

Paul und Karl haben ihre eigene Pizza _____. *P. a K. chtěli svou vlastní pizzu.*

Habt ihr nicht schwimmen _____? *Neuměli jste plavat?*

Cvičení 11 - Souhrnné cvičení. Doplň do vět správné tvary sloves v perfektu.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=p23ewz1q324>

Ich _____ gestern viel Arbeit _____. (machen)

Sein Bruder _____ am Wochenende ein neues Geschenk _____. (kaufen)

Wir _____ meinen Schlüssel nicht _____. (finden)

Ich _____ früh _____ und bin ins Büro _____. (aufstehen, gehen)

Meine Schwester _____ ihre Tasche zu Hause _____. (vergessen)

Er _____ die Tür hinter sich _____. (zumachen)

Meine Kollegen _____ gestern ins Kino gehen _____. (wollen)

Anna und Karin _____ in den Bergen lange _____. (wandern)

Roman _____ ein neues Rezept _____. (ausprobieren)

Wir _____ unseren Ausflug sehr gut planen _____. (können)

2. SHRnutí

Perfektum je složený čas vyjadřující dokončenou činnost nebo stav. Tvoří se pomocným slovesem haben nebo sein a příčestím minulým (Partizip II).

Préteritum se používá v písemném jazyce, zatímco Perfektum převládá v mluvené řeči.

Préteritum: *Ich hatte Fieber.*

Perfektum: *Ich habe Fieber gehabt.*

Perfektum tvořím: **pomocné sloveso haben/sein + příčestí minulé** (to může mít různé podoby).

Příčestí minulé:

- Pravidelná slovesa: haben + ge- + kmen slovesa + -t (např. h. gemacht)
- Slovesa končící na -ieren: ge- se nepřidává, haben + kmen slovesa + -t (h. telefoniert)
- Nepravidelná slovesa: haben/sein + ge- + změněný kmen slovesa + -en/ -t (např. h. gesprochen, i. gegangen) → učíme se zpaměti
  - **Sein:** Používá se u pohybu, změny stavu, sloves bleiben, passieren...
  - **Haben:** Používá se u většiny ostatních sloves
- Slovesa s odlučitelnou a neodlučitelnou předponou
  - U odlučitelných předpon se ge- vkládá mezi předponu a kmen (např. aufgestanden)
  - U neodlučitelných předpon (be-, ge-, ent-, ver-...) se ge- nepřidává (např. verstanden)
- Modální slovesa: haben + příčestí minulého modálního slovesa (např. gemusst, gekonnt)
  - Pokud je ve větě ještě jiné sloveso, modální sloveso zůstává v infinitivu:
Ich habe das machen müssen.   *Musel jsem to udělat.*

ŘEŠENÍ KE CviČENÍM

Cvičení 2 - Utvoř z následujících sloves příčestí minulé.

d) wohnen (bydlet) - gewohnt

d) kaufen (kupovat) - gekauft

e) spielen (hrát) - gespielt

e) lernen (učit se) - gelernt

f) sagen (říkat) - gesagt

f) arbeiten (pracovat) - gearbeitet